

§ 45 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning

DANIEL LARSON:

Ordförande, mötesdeltagare! Svenska kyrkan upphandlar mycket både varor och tjänster och kan påverka. Vi lever i en tid som är föränderlig. I Europa diskuteras social dumpning som är en sådan fråga och det är anledningen till det vi resonerar om i motion 2016:45. Ifrån vår grupp har vi ett förslag som går ut på, att kyrkomötet bör ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utveckla system och rutiner som säkerställer, att alla delar av Svenska kyrkan vid köp av varor och tjänster så långt det är möjligt motverkar social dumpning, stävar fusk och säkrar justa arbetsvillkor genom att främja seriös företagsamhet i en sund konkurrens, liksom medverkar till att skapelsen vårdas och negativa miljöeffekter minimeras. I vår bakgrundstext redogör vi för, att kyrkostyrelsen i april beslutade om en ny inköspolicy och uppförandekod för leverantörer. Vi tycker att den ska utvecklas och ligga till grund för riktlinjer och rutiner för upphandling, som då kan rekommenderas för alla delar av Svenska kyrkan.

Vi har sett larmrapporter på teve och i media om hur offentligt finansierade verksamheter har medverkat till att öka den utsatthet som många människor befinner sig i. Vi menar att Svenska kyrkan inte ska vara med och finansiera och medverka till den utvecklingen, utan tvärtom medverka till något annat i en sund konkurrens för till exempel de småföretagare som vi vill ska kunna leverera varor och tjänster till oss. Det vore egentligen företagarfientligt att gå på utskottets förslag att besluta att motionen ska avslås. Förutsättningen för en sund konkurrens för svenska och andra företag är att verka på ett sätt, att man ska kunna betala löner, erbjuda god arbetsmiljö och säkerställa att det går just till.

Man blir lite överraskad när slutklämmen i Utskottets resonemang är att man föreslår avslag på motionen. Man konstaterar att motionens syfte är gott och att det är av yttersta vikt att inomkyrkliga enheter tar hänsyn till de faktorer motionärerna nämner, nämligen att upphandlingar genomförs och att särskilt social dumpning lyfts fram som en faktor som ofta förbises och som därmed bör diskuteras i relationer med leverantörer. Man hänvisar också hur det går till på nationell nivå när man upphandlar och bland annat hänvisar till människovärdesprincipen. Varje människa ska behandlas med respekt och får inte utnyttjas på ett otillbörligt sätt. Detta innebär krav på aktiva insatser för att främja andra människors väl. Man hänvisar också till att det finns ett krav på rättvis fördelning och likställdhet mellan människor utifrån människovärdesprincipen.

Som ni förstår yrkar jag bifall till motion 2016:45. Jag skulle ha inlett med det och nu har jag sagt det också. Med det medlemstapp som vi har sett och fortfarande hanterar i församlingarna tror jag det är viktigt att vi gör rätt överallt, att vi hjälper varandra och att vi följer det som rekommenderas och kan vara stöd och vägledning. Tack för ordet.

JESPER ENEROTH:

Ordförande! För att börja där Daniel slutade instämmer jag i, att utskottet kommit en bra bit på väg men inte hela vägen fram. Svenska kyrkan är ju sammantaget en av Sveriges större köpare av såväl varor som tjänster. Som kyrka tycker jag därför det är rimligt att vi låter våra upphandlingar präglas inte bara av ekonomisk anledning utan också av de grundläggande kristna värdena. Det innebär att vi måste handla varor och tjänster med så lite miljöpåverkan som möjligt. Det innebär också att vi

behöver upphandla varor som är tillverkade av seriösa företag, som håller löner och anställningsvillkor i nivå med gällande kollektivavtal.

Därför är motion 2016:45 skriven och därför yrkar jag även bifall till den och att vi ska ha enhetliga riktlinjer för upphandling. Utskottsmajoriteten tycker att det system som finns är tillräckligt. Det tycker inte jag och konstaterar kort, att det inte är kyrkoordningssmässigt att skapa riktlinjer som inte kan användas inom alla delar av Svenska kyrkan. Jag delar inte utskottets syn. Som kyrka måste vi i ord och handling, i verksamhet och i upphandling, stå upp för de mänskliga värdena. Vi måste kunna stå upp och ta ansvar för att säga, att de varor och de tjänster vi upphandlar har föregåtts av justa villkor och med bra arbetsvillkor för dem som har arbetat. Allt annat är faktiskt orimligt.

Visst är det positivt att utskottet i sina överväganden ändå konstaterar, att motionens syfte är gott och att det är av största vikt att inomkyrkliga enheter tar hänsyn till de faktorer motionen tar upp. Inte minst noteras ju, det som också Daniel var inne på, den sociala dumpningen som annars ofta förbises. Men likväl landar man ju i det där beklagliga avslaget. Riktlinjer som kan användas inom alla delar av kyrkan kan naturligtvis tas fram om man vill. Det vill vi.

Så till skydd för medarbetare hos leverantörer som har rätt till rimliga villkor och till skydd förs skapelsen som måste vårdas, bifall till motion 2016:45.

BIRGITTA SÖDERFELDT:

Ordförande! Jag ansluter mig också till de båda föregående talarna, som har pläderat för motion 2016:45 och för den grupp i utskottet som reserverade sig till förmån för motionen. Jag har själv suttit med i utskottet. Precis som har framhållits här var det i en positiv anda man diskuterade denna viktiga motion. Jag ser det själv som en väldigt viktig del för Svenska kyrkan, att vi på ett tydligt sätt tar ställning för en upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning, när vi nu har pratat om att vi måste behålla vårt förtroende och kanske i viss mån återskapa förtroendet.

Det framhölls i utskottet, vilket faktiskt gjorde mig förvånad, att passusen om löner och anställningsvillkor i nivå med gällande kollektivavtal skulle utgöra någon sorts hinder för lokal nivå. Jag tycker jag har en väldigt god kännedom själv om olika småföretag på mindre orter. Jag vet att det finns en mycket seriös inställning och att det finns både möjligheter och förutsättningar att hantera detta på ett bra sätt, när man går in i olika avtal med Svenska kyrkan. Det man vill få bort är naturligtvis de få aktörer som inte är seriösa och inte kan ställa upp på de miljömässiga och sociala villkoren.

Som jag sa yrkar jag bifall till motion 2016:45. Tack.

MAGNUS EK:

Jag ska redogöra för hur utskottet har resonerat när vi har avslagit motion 2016:45. Vi har allt förtroende för att syftet med motionen är gott och vi har stor respekt för motionärerna och deras avsikter, men att syftet med motionen är gott och att den bör bifallas är inte riktigt samma sak. Utskottet har resonerat som så, att det redan idag finns riktlinjer som gäller för nationell nivå, som det står övriga kyrkliga enheter fritt att använda om de så önskar. Så har man också konstaterat att det enligt kyrkoordningen blir svårt för oss på nationell nivå att ta fram riktlinjer som blir gällande för stift och församlingar och pastorat. Det lokala självbestämmandet är viktigt i det här fallet. Det är främst på grund av detta som vi inte kan bifalla motionen.

Sedan har vi en linje till varför den har avslagits. Här riskerar jag att tala i egen sak, men jag hoppas att ni kan förstå det. Det riskerar att försvåra för småföretag att faktiskt konkurrera i upphandlingen med Svenska kyrkan. 60 procent av småföretagen har inte kollektivavtal, och även om man ställer krav på kollektivavtalsenliga nivåer, riskerar man att försvåra stort för den typen av företag och företagare att konkurrera om upphandlingar.

Jag vill få göra ett brott från denna korta redogörelse hur utskottet resonerar och gå över till att faktiskt tala i egen sak och, som jag själv tycker, är det som jag vill ta fasta på. Vi riskerar framför allt att stänga ute småföretagare helt från upphandlingar. Om vi skulle bifalla det här är det dessutom så, att det blir den upphandlande aktören – i detta fall Svenska kyrkan – som går in och tolkar kollektivavtal. Till att börja med är det ett avsteg från den svenska modellen och för det andra riskerar det att det skapas ett byråkratiskt monster. Vi riskerar alltså inte bara att stänga småföretag ute från det här, förutom att vi egentligen inte ska sätta den här typen av riktlinjer för att använda i Svenska kyrkan, utan också att skapa en markant ökad byråkrati för Svenska kyrkan. Jag vet att SSU har gått till val i kyrkovalet på att Jesus var sosse, men det betyder inte att vi som kyrka behöver driva socialdemokratisk politik. Jag har all respekt för att syftet är gott, men jag tror inte att man har tänkt efter vad det här skulle innebära för Svenska kyrkan och för småföretag. Syftet är säkert gott, men jag råder er att avslå motion 2016:45.

DANIEL LARSON (REPLIK)

Ordförande! Jag blev inte klokare på vilket sätt det här skulle inskränka på självbestämmandet i icke önskvärd utsträckning. Är det så att vi vill handla och göra affärer med företag som inte vill att det går juste till? Att vi har löner i enlighet med svenska kollektivavtal, att vi har en funktion och ett kontrollsystem som gör att vi inte anlitar företag som använder underleverantörer, som i sin tur erbjuder slavliknande kontrakt från utländsk arbetskraft eller kanske har en koppling till trafficking eller människohandel eller smuggelsprit eller något annat, det behöver vi ju ha koll på och veta vilka vi gör affärer med. Detta är väl värt att hålla högt och ta i hand på, så att vi gör på samma sätt i hela riket inom den svenska kyrkan. Där här är något som ska rekommenderas så långt som det är möjligt.

MAGNUS EK (REPLIK):

Det talas om att detta ska gälla i hela riket. Det här är ju en parallell till precis det som Shekarabi går fram med i Sveriges riksdag. Det är någonting som resten av det Socialdemokratiska partiet driver och det är händelse som ser ut som en tanke att det också kommer upp i Svenska kyrkan. Det behöver inte vara dåligt bara för att det är sossepolitik på andra ställen, det är inte det jag säger, men det finns problem med det här förslaget precis som med det som har diskuterats i Sveriges riksdag. Jag är säker på att ni har följt det och sett problematiken där. Det är precis samma problematik som kommer att gälla inom Svenska kyrkan, nämligen vilket avtal det är som ska gälla.

Vi har i olika branscher olika typer av kollektivavtal. Där ska Svenska kyrkan gå in och säga, att det här ska gälla och ni småföretag har att rätta er och packa efter det här. Det är klart att det blir problem för småföretagen. Det är klart att det blir en svårighet för dem att konkurrera, att gå in i upphandlingar, och vi vill väl ändå inte stänga ute dem. Vi vill inte att det ska vara så. Sedan blir det ju också svårt att kolla vilka villkor den sunda leverantören har. Den här problematiken känner ni igen från

den allmänna debatten. Ja, det är klart att vi ska försöka handla med dem med justa villkor, men vi ska inte stänga ute 60 procent av landets småföretag.

DANIEL LARSON (REPLIK):

Jag har i alla fall inom stiftets upptagningsområde inom Stockholms län pratat med ganska många som arbetar med de här frågorna, och när de har läst igenom vår motion säger de att detta är självklart. Vad bra, det här är väl inga problem. Det är ju det här vi behöver, eftersom det finns en hel del människor som bedriver verksamhet på ett sätt som inte vi vill befatta oss med. Vad bra, kör på. Det är detta vi behöver där ute. Du målar upp bilden av att vi nu pratar partipolitik, som råkar vara samma fråga som idag varit i Finansutskottet. Visserligen har vi ett kyrkoval framför oss och vi kan påminna oss om, att några av oss har uppdrag i båda organisationerna. Men här handlar det om hur vi som Svenska kyrkan, utan att ta hänsyn till EU eller andra regelverk, själva bestämmer på vilket sätt vi vill använda våra pengar.

Bifall till motion 2016:45.

MAGNUS EK (REPLIK):

Jag tycker inte det är ett argument som håller för hur vi ska fatta beslut i kyrkomötet, när man har pratat med en eller två personer ute i landet. Det kan säkert vara så att de tycker att det är bra, men kollar man vad företagare och småföretagarorganisationerna säger om detta säger de, att det här kommer att hindra våra medlemmar från att konkurrera i upphandlingar. Det här kommer att stänga ute våra medlemmar. Det tycker jag är varningar vi ska ta tydligare fasta på. Då har vi ändå inte kollat hur det drabbar Svenska kyrkan. Här riskerar vi att skapa ett byråkratiskt monster för vår organisation. Det riskerar att göra det svårare för vår organisation att driva upphandlingar, att få det bästa priset och att upphandla av duktiga företagare som bara inte råkar ha kollektivavtal för att man är ett litet företag, eller för den delen råkar ha fel typ av kollektivavtal och därför måste ändra sig efter villkoren i ett kollektivavtal som man inte har.

Det här riskerar att skapa ett byråkratiskt monster. Jag har all respekt för att ni två har ett gott syfte med detta, men det är inte någonting vi ska ha i Svenska kyrkan. Avslag på motion 2016:45.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 88.